

На 4-й Юний 1893 г. отнесохъ се съ прошеите до Н. Ц. В. да ми помогне въ отпечатването на книгата, като приложихъ и единъ листъ отъ програмата. Слѣдъ нѣкой день г-нъ Моравеновъ ми събщи, че просбата ми ще бѣде удовлетворена и попита отъ каква сума ще имамъ нужда. Вслѣдствие на това, на 6-й Окг. получихъ отъ Мин. на Народ. Провѣщение слѣдующето писмо: „Отнесли сте се до тѣхни Царски Височества съ просба, да благоволятъ и Ви улѣнятъ съ извѣстна помощъ въ отпечатването на приготвеното отъ Васъ *Описание на Княжество България*. За да може да се опредѣли въ каквъ размѣръ може да бѣдете облагодѣтелствованъ, имайте добрината, да испратите цѣлия си рѣкописъ въ министерството за оцѣнка, слѣдъ което ще Ви се повърне незабавно“. На това обаче никой пакъ не можехъ да остана съгласенъ, защото съ очитѣ си бѣхъ видѣлъ, книжка само отъ три коли и то печатани, внесена на 20-й Септ. 1892 г. а повърната на 7-й Мартъ 1894 г. и защото помнехъ ограничената си программа и *окръжното за географическия рѣчникъ*; при това и мнозина които били внасяли материалъ за преглеждане, прочитали го на откъслечи въ Сборника или другадѣ. А най-послѣ не е имало и нужда за оцѣнка, понеже Н. Ц. В. искалъ да се произнесжтъ само за размѣра на суммата по отпечатването на книгата.

Едничката надѣжда която на послѣдно врѣме хранехъ и нея изгубихъ. Всякой отъ печатаритѣ искаше предплата поне 500 лева, нѣ въ мене и 50 л. не бѣха останали. Разни одити направихъ, разни средства употребихъ, обаче, въ нищо не сполучихъ. Най-послѣ се отправихъ въ Пловдивъ, гдѣто на 16-й Май 1894 г. подъ поръчителството на г-да В. Ив. Шопова и Ив. Андонова, взехъ отъ Народната Банка 1000 л. и веднага се завърнахъ въ София за да почна работа.

Книгата Българското Отечество. Онзи българинъ, който не е далъ 5—10 лева за тѣзи книга, той е поне слушалъ, Н. Ц. В. е далъ 20,000 л., а отъ чиновници, търговци и изобщо отъ цѣлия народъ голѣми сумми се събраха, отъ които значителна часть се и разнесе до сега. Причината на издаването на тѣзи книга, вѣрвамъ, твърдѣ малцина да знаятъ, заради това азъ ще я обясня на читателитѣ си.

Въ София при толкозъ печатари българе, заловихъ се съ единъ чехъ — *придворний печатаръ*. На 3-й Юний напра-